

(sengles casos a Nauja, Vingrau i Rià: el darrer no té nom propi, *El Racó de Rià*, el nom de la mateixa població, o sigui denominació d'un indret, més o menys improvisada de poc) Cap a l'Oest va augmentant una mica, cosa que està en harmonia amb la més gran penetració musulmana cap al Nord, per aquelles terres, des dels robustos regnes o taifes de Lleida, Balaguer, Saragossa etc.: especialment a Ribag, Sobrarbe, Alt Gállego; a la mateixa Vall de Benasc, de la ribera de Paderna, vasta i de vell crit, em deien «és un gran *ṛīḡkón*» (1965), cosa que hauria estat inconcebible en tot el territori de l'antic comtat de Barcelona, fins a la latitud Lleida Gatà almenys. A propòsit del tipus *Arracón/Sarr-*, veurem que n'hi ha avançades toponímiques sobrarbenyes, fins a la mateixa barrera pirinenca. D'altra banda a les Illes torna a haver-hi forta recuada toponímica, bastants casos a Menorca, esparsos ací i allà a Mallorca (fins i tot en la nomenclatura interior de l'illa de Cabrera, tan reduïda, n'hi veig algun cas), *S'Ar-racó* poble de Mallorca (per cert amb l'article àrab aglutinat) — 7 Confirmat pel bon guia muntanyenc de Sarvisé, com a situada en el massís de Mondarriego, i pronunciant *ṣaba l aṛākón*, 1965 — 8 El nom del poble biscaí *Arrancudiaga*, a tres km de la frontera lingüística, sense etim basca però amb el sufix cuskèric *-aga* de caràcter col·lectiu. És arran del riu Nervion, que allí forma un seguit d'angles entrants i sortints. Es tracta, doncs, d'un col·lectiu d'un **arrankune* 'angle, racó', que en aquesta zona extrema del base substituïria per un temps els mots peninsulars *zoko*, *baster*, *okelu*, que volen dir 'racó' en la llengua. **Arrankuneaga* 'els angles, l'Anglada' dissimilat en *Arrancudiaga* — 9 *Rancón* en les *Cantigas*, ed Mettmann, 145 23, 232 43, 305 54. Quant al port *rincão*, passa per ser castellanisme. Moraes i Vieira no en donen autoritats i hi consta com a poc usat. En port es diu més aviat *recanto* o *recantão*, en gal·lec *curruncho*, si bé amb variant *recuncho*, que potser no és una mera metàtesi d'aquell — 10 En català hi ha poques excepcions, merament locals, i en gran part és evident que són degudes a castellanisme. Sento *rincó* en alguns pobles valencians, però tots són de la franja fronterera Serra d'Espadà, Olocau, Nàquera, Llúria, Casinos, Torrent, Montserrat, Alguet Després a Guardamar, Sta Pola i Fondó de les Neus. Però com que també hi ha *rancó*, això ens fa pensar que potser hi ha també una pronúncia heretada localment de moriscs, car es nota que aquests *rancó* estan ancorats a la toponímia, com a NL o genèrics per a 'barraquet' etc.; més que més essent en zones on hi hagué forta persistència de moros. Tinc anotat *ṛīḡko* amb aquell caràcter toponímic a Novelda, l'Alguenya i el Pinós, a Morvedre vacil·laven entre *ran-có*, *racó* i *rincó*. Es comprèn que si aquí se sentí *ra-lún* amb *-n* a moriscs arabòfons fins a primers del S XVII, hi hagués temps perquè també s'hi produís la propagació de nasal, com en castellà. En el mateix sentit es pot interpretar el fet que, mentre a Mallor-

ca tenim *ṛākó*, a Menorca, on els moros s'aguantaren independents durant prop d'un segle més que a l'illa major, tinguem *ṛīḡkó* a Fornells; Migjorn Gran i a la costa maonesa. En canvi no hi ha absolutament ni un cas de *rancó* (i menys *rincó*) en els dos milers d'enquestes fets per a l'*Onomasticon Cataloniae* en el Princ., àrea rossellonesa, Ribag. ni en el Nord valencià. — 11 «Vigota que, no telhado de mais de duas vertentes, vai da parte superior do cunhal á cumeeira» (Figueiredo). Es tracta doncs de l'angle interior d'una teulada de tres o quatre vessants. — 12 Usuals fins a l'extrem Sud del domini: «Un ase *raconer*, de les persones propenses a recolar en parets o puntals, perosament»; «*ranconer* o *raconera*: prestage triangular per a un racó», SGuarner, gloss de *Canyis*

Racort, del fr *raccord*, derivat de *raccorder*, *accorder*. *Racós*, V. *raca* (RECAR) *Racuar*, V. *par-rupar*

RADA, pres del fr *rade*, i aquest, de l'ags *rād* 'rada', 'expedició', 'camí, carretera', derivat de *ridan* 'moure d'una banda a l'altra', 'anar muntat (a cavall o en carruatge)' (angl. *to ride*), perquè una rada és un paratge on hi ha embarcacions, immòbils, però brandant mogudes per les ones. □ 1ª doc: 1868, *SLitCosta*

RADAR, acrònim format per les inicials dels mots anglesos *R*Adio *D*irection *A*nd *R*angng 'determinació, per ràdio, de la direcció i la distància'. Pronunciat *ṛādār* (*ṛād-*). DERIV. l'adjectiu **radàric* («tècnics *radàrics*», *LleuresC*, 52).

Rader, *radera*, V. *darrer(e)* (RERE) *Radi*, *radiació*, *radiador*, *radial*, *radiant*, *radiar*, *radiat*, V. *raig* *Radicació*, *radical*, *radicalisme*, *radicand*, *radicar*, *radicella*, *radicícola*, *radiciforme*, *radiciviv*, *radicula*, *radicular*, *radiculós*, V. *arrel* *Ràdio*, *radiós*, *radiositat*, V. *raig* *Radolar*, *radolí*, V. *redolí* (RODA) *Radot*, mal grafiat per *redo(r)t*, amb la segona *r* eliminada per dissimilació, V. *tòrcer* *Radsimir*, mala grafia per *radzimir*, del nom d'aquesta ciutat polonesa *Rådula*, *raduliforme*, *radulivostre*, V. *ratllaç* *Raduycollo*, sembla grafia incompleta per *redui* (imperatiu de *reduir*) + *calor* o *color* *Raedi*, *raedor*, *raedora*, *raedura*, V. *raure* *Rael*, *raeladura*, *raelar*, V. *arrel* *Raer*, *raere*, V. *darrere* (RERE) *Raera*, V. *raure* *Rafa*, *rafac*, V. *ràfec*

RAFAL, de l'àr. *rahl* (en àrab vulgar *rahāl*), que significa 'lloc on es fa parada en un camí', 'campament', 'pleta, jaça'. □ 1ª doc: 1181.

En un doc. referent a l'Espluga de Francolí i a Conesa (Conca de Barberà): «Donatores sumus tibi --- omnem nostrum alaudium --- ad pratum de Chonesa --- et damus vobis in villam Speluncha, in nostrum *rafal*, locum ubi faciatis domos, de abissi usque ad celum», any 1181, *Cart* de Poblet, 41.